

Velika Britanija odredi prisilno vojaško službo

Pol milijona mladih fantov bo moralo v armado na podlagi načrta splošne konskripcije. Vlada imenovala pokrajinske komisarje, da poveča kontrolo nad industrijami. Sovjetska Rusija se pridruži angleško-francoskemu bloku. Nove bitke med Nemci in Poljaki. Nacistični pritisk na male evropske države

London, 22. apr. — Diskuzija uvedbi prisilne vojaške službe bo pričela na izredni seji člane Chamberlainovega kabineta ponedeljek. Premier — pravijo politični krogi — je sprejel sugestije zagovornikov vojne pripravljenosti, da se prostovoljni vojaški službi ojači s konskripcijo vseh sposobnih mladih. Ta akcija je naperjena proti Berlinu, Rimu in Tokiju in je namenjena totalitarnim državam, da Velika Britanija pripravi vse eventualnosti.

Militaristični krogi sodijo, da konskripcija potegnila pol milijona fantov v starosti 18 do 20 let v armado. Ta bo tudi zmanjšala brezposelnost v velikih industrijskih mestih in vsled tega bo izvala velike opozicije pri levskih organizacijah, ki so se odločile odklanjati načrt.

Chamberlainova vlada je začela pomeniti fašistične diktatorje, ki imenovane pokrajinske komisarje, ki bodo imeli, če se Velika Britanija zaplete v vojno, diktatorsko oblast nad vojnimi in drugimi industrijami. Četa se splošna regimentacija Angliji in Franciji. Slednja je predlagala pristopno vojaško službo v Angliji in to sodeluje je Chamberlainova vlada sprejela.

London, 22. apr. — Tu pravijo, da je sovjetska Rusija že imenovala angleško vlado, da bo delovala v Veliki Britaniji in Franciji proti Nemčiji in Italiji. Če tri države se bodo borile proti fašistični agresiji v Evropi, da ustanovi Hitlerjev in Mussolinijev pohod.

Poročilo, da sta Anglija in Turčija sklenili pakt vzajemne vojaške pomoči, še ni bilo uradno potrjeno. Nadaljnja vest iz Helingforda omenja razgovore med predstavnicami britanskih držav: Finske, Estonije, Latvije in Litvanije, da bi njihova neodvisnost ohranila tretja sila. Estonija in Latvija sta informirali Moskvo, da ne prvi ne drugi ne preti vojna, zato ne potrebuje zunanje militariistične pomoči.

Berlin, 22. apr. — Medtem, ko Nemčija razkazovala svojo novo mašino v zvezi s proslavljeno Hitlerjevo rojstnega dne, je prišlo poročilo, da so Nemci abili dva Poljake v poljskem koridorju, ki leži med vzhodno Rusijo in Nemčijo. Po bitki je poljska vojska aretirala več nemcev. Iz svobodnega mesta Gdansk je istočasno prišla vest, da sta bila dva nacija težko ranjena v bitki s Poljaki. Poljska vojska je zadnje sredo aretirala 31 oseb, članov bivših obojestranskih strank, na obtožbo, da so nameravali strmoglaviti nacistični režim.

Pariz, 22. apr. — Diktator Hitler, ki ga je predsednik Roosevelt spravljal v zagato z apelom za svetelni mir v Evropi, pripravila novo diplomatsko potezo, ki bo prav tako spektakularna kot je bila Rooseveltova, pravijo poročila iz zanesljivih virov. Ako bo Hitler uspel s svojo potezo, bo lahko povedal parlamentu in vsemu svetu 28. aprila, da je države, katere je omenil Roosevelt v svojem apelu, se ne bojijo nemške agresije.

Hitlerjeva diplomatija so začeli pritiskati na male države, da povedo, če se bojijo Nemčije, da bodo dale odgovor, kakršnega bodo diktirali diplomatije.

Pariz, 22. apr. — Diktator Hitler, ki ga je predsednik Roosevelt spravljal v zagato z apelom za svetelni mir v Evropi, pripravila novo diplomatsko potezo, ki bo prav tako spektakularna kot je bila Rooseveltova, pravijo poročila iz zanesljivih virov. Ako bo Hitler uspel s svojo potezo, bo lahko povedal parlamentu in vsemu svetu 28. aprila, da je države, katere je omenil Roosevelt v svojem apelu, se ne bojijo nemške agresije.

Italija ne vidi vojne nevarnosti

Mussolini odbil Rooseveltov apel

Rim, 22. apr. — Diktator Mussolini je omenil načrte glede svetovne razstave v Rimu l. 1942 kot dokaz, da Italija pričakuje, da bo v Evropi mir nadaljnja tri leta, zaeno pa je odbil Rooseveltov mirovni apel kot absurdnost. "Ako bi Italija kovala agresivne načrte, se ne bi lotila tako ogromnega dela," je rekel diktator direktorjem odbora, ki vodi priprave za otvoritev svetovne razstave. "Sugestije glede garancij desetletnega miru so neismislne, ker ne upoštevajo velikih geografskih zmot, zaeno pa kažejo ignoranco o evropskih aferah. Krivica je bila storjena Italiji in Nemčiji, ker sta bili obtoženi agresivnosti. Čas je že, da utihnemo sejalci panike, napovedalci katastrof in profesionalni fatalisti, ki podžigajo sovraštvo in širijo strah."

Mussolini je dalje rekel, da hoče biti Roosevelt nov Mesija. Njegov predlog glede sklicanja ekonomske in razorožitvene konference ni vreden upoštevanja, ker so se vse take konference v preteklosti izjalovile. Mussolinijev list Il Popolo d'Italia pa piše, da Rooseveltov apel ni odkritost. Roosevelt je dobro informiran, da je os Rim-Berlin zmerza v svojih zahtevah, kljub temu pa je svoj mirovni apel naslovil samo Italiji in Nemčiji.

Francoske ladje zapustile Gibraltar

Koncentracija angleške mornarice v Portsmouthu

Gibraltar, 22. apr. — Osem francoskih bojnih ladij je zapustilo Gibraltar sinoči in odrinilo proti vzhodu. V Gibraltarju, angleški trdnjavi ob vhoju v Sredozemsko morje, so bile tedni dni. Več angleških bojnih ladij bo dospelo prihodnji teden iz pomorskih baz ob otoku Malti v Gibraltar.

London, 22. apr. — Admiralliteta je večera naznanila koncentracijo bojnih ladij v pomorski bazi v Portlandu. Ta baza, ki leži med Portsmouthom in Plymouthom, je igrala važno vlogo v svetovni vojni. Koncentracija bojnih ladij je bila odredjena potem, ko je nemška bojna mornarica odrinila v španske vode na manevre, ki bodo trajali več tednov.

ker vedo, da si bi drugače nakopale Hitlerjevo sovraštvo. Mora le bodo izjaviti, da zaupa Nemčiji, nakar bo Hitler podal deklaracijo svetu kot dokaz, da Roosevelt sploh ne ve, kaj govori. Edino Anglija in Francija, ki hočeta obdati Nemčijo s sovražniki, se bojita Hitlerja, ker imata slabo vest in polno grehov. V Berlinu so uverjeni, da bo Hitler uspel s svojo strategično potezo.

Harrington brani Delavsko zvezo

Odsolovitve religij delavcev

Washington, D. C., 22. apr. — Polkovnik F. C. Harrington, načelnik administracije WPA, je priskočil na pomoč Delavski zvezi, organizaciji religij in brezposelnih delavcev, katero je kongresni odsek, ki vodi preiskavo WPA, označil za prevratno organizacijo, ker je pod kontrolo komunistov. On jo smatra za legalno predstavnicu religij delavcev pri kolektivnih pogajanjih.

Po izpovedih članov izvršilnega odbora pred kongresnim odsekom ima Delavska zveza 260,000 članov. Harrington je dejal, "da ne vidi nobenega razloga zakaj ne bi voditelji te organizacije smeli predstavljati religij delavcev v diskuzijah glede mezde, delovnih ur in delovnih pogojev z uradniki administracije WPA."

Svoje stališče napram Delavski zvezi je Harrington pojasnil v razgovorih z reporterji po konferenci z Davidom Lasserjem, predsednikom te organizacije. Slednji je kot priča kriziral člane kongresnega odbora, ki preiskujejo WPA. Očital jim je, da posvečajo večjo pozornost politični pripadnosti njenih voditeljev nego preiskavi WPA. Herbert Benjamin, tajnik Delavske zveze, je po protestu proti načinu preiskave priznal, da je komunist, da je bil organizator komunistične stranke v več krajih in bil tudi kandidat na listi te stranke.

Harrington, ki je bil pozvan pred kongresni odsek, je naznanil, da je bilo 145.699 religij delavcev odsolovljenih od 1. januarja do 12. aprila, ker je kongres odbil Rooseveltovo zahtevo, naj dovolj dodatno vsoto 150,000,000 za financiranje gradnje religij delavskih projektov.

Chicago, 22. apr. — Charles E. Miner, načelnik PWA v Illinoisu, je zanikal, da je Delavska zveza predstavnicu religij delavcev pri kolektivnih pogajanjih v Illinoisu. "WPA se ne more pogajati z Delavsko zvezo, ker je WPA federalna enota in je bila ustanovljena, da omili bedo brezposelnih," je rekel Miner. "Religij delavci se lahko pritožijo pri državnih uradnikih WPA, če vidijo, da se jim godi krivica, ne more pa se v njih imenu pritožiti Delavska zveza."

Nemška pomorska baza v Turčiji

London, 22. apr. — Uradna angleška časopisna agencija Reuters poroča iz Ankare, da sta Turčija in Nemčija sklenili pogodbo, ki dovoljuje slednji konstrukcijo pomorske baze v zalivu Guelidjuku. Konstrukcija baze bo stala Nemčijo \$12,000,000. Poročilo dostavlja, da je Luftflotila, nemška letalska družba, dobila koncesije v Turčiji glede letalskega prometa med državama.

Manevri ruske mornarice preklonani

Moskva, 22. apr. — Manevri ruske boje mornarice, ki so se imeli vršiti v Finskem zalivu in v bližini obrežja vzhodne Prusije, so bili preklonani. Vojni komisar Klement E. Vorosilov je pojasnil, da se je odločil za šteden kuriva. Bojne ladje in podmornice, ki rabijo olje, so omejile svoje kretanje v Finskem zalivu.

Zadnje vesti

BENETKE, ITALIJA. — Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković in Mussolinijev zet Ciano sta zaključila dvodnevno konferenco v Benetkah. Italijanski viri poročajo, da je Jugoslavija pridobila za fašistični blok.

BELGRAD. — V soboto so poročali, da sta se dr. Maček in premier Cvetković zedinila v glavnih točkah glede reorganiziranja države. Jugoslavija bo razdeljena v federacijo štirih avtonomnih delov: Srbijo, Hrvatsko, Bosno in Slovenijo.

LONDON. — Chamberlain se je spet lotil svoje "appeasarske" vloge, da potolaži Hitlerja. Angleški poslanik se vrne v Berlin. Francija bo sledila?

BERLIN. — Deset malih držav je odgovorilo Hitlerju, da "ne boje njegovega napada in da ni so vpravek Rooseveltu za mirovno posredovanje."

BURGOS, ŠPANIJA. — Franco je povrnil bivšemu španskemu kralju Alfonso vsa zaplenjena posestva.

Nove obdolžitve proti Lewisu

Rad bi se izognil odloku delavskega odbora

Washington, D. C., 22. apr. — Joseph Ozanic, predsednik progresivne rudarske unije, včlanjene v Ameriški delavski federaciji, je sinoči obdolžil Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA, da je njegova zahteva, da mora nova pogodba med rudarji in operatorji vključevati provizijo glede zaprte delavnice, poteza, s katero se hoče izogniti odloku federalnega delavskega odbora. Odlok je v imenu delavskega odbora podal J. J. Fitzpatrick, ki je vodil zaslišanje proti Kelley Creek Colliery Co., ki ima svoje premogovine v Wardu, W. Va. Fitzpatrick je spoznal kompanijo za krivo kršenje Wagnerjevega zakona, ker je odpustila Eugena Shiffletta, ko je postal član progresivne rudarske unije.

Ozanic dalje trdi, da se Lewis obupno bori, da ohrani Kongres industrijskih organizacij pri življenju. Ta dobiva največjo finančno podporo od rudarske unije UMWA. Ozaničeva izjava je bila poslana tudi delavski tajnici in senatnemu delavskemu odseku, ki vodi zaslišanje glede amandiranja Wagnerjevega zakona. Progresivna rudarska unija se je pritožila pri delavskem odboru zaradi zapostavljanja. Uradniki te unije trdijo, da ima organizacija 35,000 članov na polju mehkega premoga, toda kompanije je nočejo priznati kot predstavnice rudarjev pri kolektivnih pogajanjih. "Rudarji v Appalačianskem pogorju so skrajno nezadovoljni z Lewisovo kontrolo," pravijo Ozanic in drugi uradniki progresivne rudarske unije. "O tem smo informirali tudi Charlesa O'Neila, predstavnika operatorjev pri pogajanjih z Lewisovo unijo glede sklenitve nove pogodbe, in zahtevali, da morajo operatorji priznati našo organizacijo."

Prihod televizije naznanjen

New York, 22. apr. — Prihod televizije kot nove ameriške industrije je naznanil v svojem govoru po radiu David Sarnoff, predsednik Radio Corp. of America, iz poslopija te korporacije na svetovni razstavi v New Yorku. "Amerika je danes dobila novo industrijo, ki je uspeh znanstvenih raziskav," je dejal Sarnoff. "Obljubo, ki smo jo dali v zadnjem oktobru, da bodo televizijski aparati kmalu na trgu, smo izpolnili. Ljudje bodo lahko

FRANCIJA NA-LOŽILA NOVE VOJNE DAVKE

Pospešitev produkcije bojnega materiala

DELOVNI TEDEN PODALJSAN

Pariz, 22. apr. — Francoska vlada je večera naložila novo finančno in davčno breme prebivalcem v zvezi z napor, katerih cilj je ojačanje oborožene sile v sedanji tekmi oboroževanja, v kateri so vse evropske države. Serija dekretov, katere je sinoči uveljavil premier Daladier, kateremu je parlament poveril napol diktatorsko oblast, pomeni, da bodo morali Francozi doprinesati ogromne žrtve. Novi davki na mleko, kruh in druge življenske potrebščine so bili odredjeni.

Dekrete je pojasnil v svojem govoru po radiu finančni minister Paul Reynaud, ki jih je tudi sestavil. Ljudstvo je opozoril na napeto situacijo v Evropi in izjavil, da mora Francija slediti totalitarnim državam v oboroževanju in povečati svojo oboroženo silo na najvišjo mogočo stopnjo. Delal je, da bodo novi davki prinesli okrog petnajst milijard frankov letno v državno blagajno. Dalje je rekel, da je vlada naložila dodatne davke na profite.

Druge odredbe določajo podaljšanje delovnega tedna v vojni in drugih industrijah. Reynaud je opozoril ljudstvo o potrebi pospešitve produkcije. "Francija, ki živi poleg naroda, ki šteje 86,000,000 prebivalcev, ne bo mogla konkurirati s tem narodom v oboroževanju, če ne bo podaljšala delovnih ur," je rekel Reynaud. V Nemčiji je bil uveden delovni teden 60 ur že pred meseci in Francija ji mora slediti, ker prihaja preizkušnja moči med demokratičnimi državami, kot je naša, in totalitarnimi. Ako bomo podvojili naše napore, sem prepričan, da bo Francija zmaga v preizkušnji."

Bolgari povabljeni v Balkansko zvezo

Vlada zahteva koncesije

Sofija, Bolgarija, 22. par. — Parlament je bil informiran, da je bila Bolgarija ponovno povabljena, naj se pridruži Balkanski zvezi, v kateri so Jugoslavija, Rumunija, Grčija in Turčija. Ta ji je obljubila že več koncesij, če se bo odzvala vabilu. Uradno poročilo pravi, da zadevna pogajanja se vršijo v prijateljski atmosferi.

Bolgariji je bil ponujen kos Dobruže, pokrajine, katero je morala odstopiti Rumuniji po svetovni vojni, toda ona zahteva dodatne koncesije. Ona hoče izhod do Egejskega morja preko grškega ozemlja, kakor tudi kos jugoslovanskega ozemlja ob svoji vzhodni meji, ki ga je izgubila po drugi balkanski vojni, v kateri je bila poražena. V svetovni vojni je bila Bolgarija zaveznica Nemčije in Avstrije.

Informirani krogi pravijo, da oba bloka — angleško-francoski in nemško-italijanski — snubita Bolgarijo, da se izreče za vojaško in politično kooperacijo s prvimi ali drugim.

kupovali te aparate, ko se otvori svetovna razstava. Z občutkom velikega veselja naznanjam rojstvo nove umetnosti, ki bo svetila kot baklja svetu. Ta umetnost naj služi človeštvu na splošno."

Domače vesti

Se ena volilna zmaga Joliet. — Pri lokalnih volitvah zadnje dni je bil Josip Zalar, gl. tajnik KSKJ, izvoljen za okrajnega pomožnega nadzornika (supervisor).

Smrtna nesreča v Minnesoti Eveleth, Minn. — Rojak Frank Pribeg je bil pred nekaj dnevi povožen po avtostruki in dve uri kasneje je umrl za poškodbami. Star je bil 58 let. Druge podrobnosti še niso znane.

Vesti iz Girarda, O.

Girard, O. — Pred kratkim je umrla Rozi Knava, roj. Nečemar, stara 78 let in doma iz Gorice pri Krškem. V Ameriki je bila 40 let in tu zapuša sina in dve hčeri, v starem kraju pa brata in sestro. — Jennie Piller je dobila državljanski list. — John Pavlinac toži Jos. Turka za \$2594 odškodnine, ker ga je 6. februarja t. l. udaril s dietom po glavi.

Vesti iz Penne

Pittsburgh, Pa. — Dne 18. t. m. je umrla Barbara Starešinič, doma iz Preloke pri Vinici.

Nov grob v La Sallu

La Salle, Ill. — Zadnje dni je tu umrla Mary Brinovec, roj. Berglez, doma iz Gornjega grada na Stajerskem. V Ameriki je živel 44 let in tu zapuša štiri sinove in štiri hčere.

Vesti iz Indiane

Clinton, Ind. — Tu je pred kratkim umrl Frank Mrak, zadet od srčne kapi. Rojen je bil na Podjelavbrdu pri Novi Oselci in bil je aktiven pri društvu 16 SS-PZ. Njegov pogreb se je vršil po civilnih obredih. Tu zapuša ženo in tri hčere.

Nemške čete ob poljski meji

Fašistična obkolitev Jugoslavije

Berlin, 22. apr. — Konflikt med Nemčijo in Poljsko se je poostil in naciji so uverjeni, da Poljska polagoma razpada. Vrši se sličen proces kakor v Češkoslovaški takrat, ko so sudetski Nemci nagajali praški vladi in s tem — pospešili uničenje republike. V Berlinu naglašajo, da bodo bivši nemški teritoriji, katere je dobila Poljska po svetovni vojni, kmalu prišli pod Hitlerjevo kontrolo.

Gibanje nemškega vojaštva ob poljski meji razburja Varšavo. To gibanje bo prej ali slej demoraliziralo Poljake in njih bojno razpoloženje. To, da Nemčija odlaša z akcijo proti Poljski, je posledica Rooseveltovega mirovnega apela. Drugi vzrok je dejstvo, da je Nemčija izčrpal zalogo olja z invazijo Češkoslovaške. V Berlinu upajo, da bo Nemčija kmalu dobila olje iz Rumunije, s katero je nedavno sklenila trgovinsko pogodbo.

Nacistična vlada se sedaj trudi, da pridobi Jugoslavijo in druge države za kooperacijo. Prihodnji teden bo prišel v Berlin Aleksander Marković, jugoslovanski zunanji minister, in temu obisku pripisujejo veliko važnost.

Jugoslavija se ne bo mogla upirati, ker je obkoljena bolj nego je kdaj, bila Češkoslovaška. V Albaniji je 100,000 italijanskih vojakov in ob zapadni meji Jugoslavije nadaljnjih 250,000. Ob severni meji Jugoslavije je pa koncentrirana nemška armada 200,000 mož. To pomeni, da je zajeta od vseh strani in da se vsled tega ne bo mogla upirati zahtevam osi Berlin-Rim.

Demobilizacija belgijskih veščakov

Bruselj, Belgija, 22. apr. — Vlada je odredila demobilizacijo 4500 tehnikov in veščakov, ki so bili pozvani v vojaško službo pred dvema tednoma. Iz tega sklepa, da Belgija sodi, da je mednarodna napetost odnehala.

JUGOSLAVIJA STOJI PRED VELIKO ODLOČITVIJO

Neodvisnost države v nevarnosti

MUSSOLINI ZAHTEVA KOOPERACIJO

BELGRAD, 23. apr. — Tu prevladuje mnenje, da je bil hrvatski problem rešen in da se je napetost polegla. Premier Cvetković in delegacija iz Belgrada je večera predložila dr. Vladku Mačku, voditelju hrvatskih avtonomistov, načrt glede spremembne vladne oblike. Ta med drugim vključuje sugestije o reorganiziranju države na federalni podlagi, katere so Hrvatje odobrili.

Komunike, objavljen po zaključku konference, pravi, da so se razgovori vršili v prijateljski atmosferi in da se bodo nadaljevali. Premier Cvetković je sprejel naslednja načela:

Davki, ki jih plačujejo Hrvatje, bodo porabljeni na Hrvatskem. Hrvat bo imenovan za finančnega ministra v belgradski vladi. Imenovan bo hrvatski kabinet, ki bo vključeval ministrstva prosvete, notranjih zadev, pravosodstva in finance.

Belgrad, 22. apr. — Odločitev ali se Jugoslavija pridruži osi Rim-Berlin, bo najbrž padla na sestanku med zunanji ministroma Jugoslavije in Italije v Benetkah. Italijanski minister Ciano je tudi za zgraditev osi Belgrad-Budimpešta, ki naj bi se potem raztegnila do Varšave, če bodo Poljake premotili zapeljivi glasovi iz Rima in Berlina.

Jugoslovanskemu zunanjemu ministru Markoviću bo Ciano povedal, da se mora Jugoslavija že valed svoje geografske lege pridružiti osi Rim-Berlin, ali pa vsaj ostati nevtralna napram Italiji in Nemčiji. Možno je tudi, da bo zahteval od Jugoslavije, da mora dati koncesije Ogrski in ji odstopiti vzhodni del Banata, ki ga je dobila od Ogrske po svetovni vojni.

Jasno je, da Jugoslavija stoji pred veliko odločitvijo. Ako se bo udala italijanskemu pritisku in odstopila Ogrski del avojega ozemlja, se bo apetit Italije, Nemčije in tudi Bolgarije povečal. Vse to bo imelo dalekosežne posledice, ker ima Jugoslavija tudi notranje probleme, ki čakajo rešitve. Glavni problem je zahteva Hrvatov, da morajo dobiti avtonomijo.

Jugoslavija se ne bo mogla upirati Italiji, ki razpolaga s močno oboroženo silo. Zajeta je od dveh strani. Na jugu je Italija, na severu pa Nemčija, zato bo morala upoštevati Cianove sugestije, čeprav jih smatra za absurdne.

Češkoslovaški narodni svet na delu

Chicago, 25. apr. — Nedavno ustanovljeni Češkoslovaški narodni svet, ki ga tvorijo reprezentante treh velikih češkoslovaških organizacij v tej deželi, je imel prvo sejo v četrtek. Sprejel je tri resolucije. Ena odobrava zunanjo politiko Rooseveltove administracije, druga gibanje za restavriranje češkoslovaške republike, tretja pa poziva vse ameriške Čehe in Slovence, naj se pridružijo gibanju, čigar cilj je osvoboditev Češkoslovaške.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Etruska (Ivan Činčari) in Kanado
\$6.00 na leto, \$3.50 na pol leta; in Chicago
in Ohio \$7.50 na leto, \$4.50 na pol leta; in Ameriki
\$8.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year,
foreign countries \$8.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi dopisov in nemarodnih
glasov ne vrsta. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrsta poljubno in v skladu
s je prihodnjimi izdanki. — Manuscripts of communica-
tions and unrelated articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s Nacim

PROSVETA

5657-49 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

"Katoliška zmaga" kaže
roge Rooseveltu

Hitlerjeva in Mussolinijeva banda je zadnji teden sprejela Rooseveltov apel za desetletni mir in svetovno gospodarsko konferenco z burjo najoglednejših pasov in norčevanj, ki nima-jo para nikjer nad stopnjo bezniske drhali — končno se je tej bandi pridružil tudi papeški Vatikan, ne sicer s psovki in norčevanjem, pač pa z gesto običajne dostojanstveno-lice-merske moralne klobfute.

Vatikanska časnikarska agentura La Correspondenza je zadnji sredo poročala, da Rooseveltov apel na Nemčijo in Italijo za mir "ni naredil dobrega vtisa na katoliške kroge." Papeška agentura dalje pravi, da je Roosevelt morda imel dober namen, nima pa "moralne oblasti, na katero bi opir svojo akcijo" in da je "pokazal velike predsode, ker je naslovil svoj apel samo na dve vladi, namesto da bi bil apeliral na vse narode..." Skratka, da Rooseveltova poslanica "nima v sebi potrebnega fundamentalnega elementa, s katerim bi Roosevelt lahko dosegel svoj namen..."

Gornje jeguljaste besede so morda za marsikoga mistične, očitno pa je, da je vodstvo katoliške cerkve užaljeno — zato, ker sta užaljena tudi Mussolini in Hitler! — ker Roosevelt odprto pokaže, kdo danes ogroža mir sveta. Saj Hitler in Mussolini neprestano tulita, da onadva hočeta mir, toda — Anglija, Francija, Rusija in predvsem Roosevelt ruši mir in hujska na vojno! In papeška agentura zdaj komedno nudi moralno podporo temu tuljenju, češ čemu predsojiti zoper Italijo in Nemčijo, kakor da sta samo oni agresivni — in čemu bi Roosevelt ne apeliral tudi na Anglijo in Francijo, ki sta tako trmast, in čemu bi ne vključil ostalih držav, na primer agresivne Danske ali agresivne Švice, ki neprestano dražita miroljubne nacije in fašiste (agresivne Avstrije, agresivne Čehoslovake in agresivne Albanije ne more več vključiti!) v svoj apel? ...

Predsednik Roosevelt je bil med špansko vojno zelo naklonjen katoliškim krogom v Ameriki; njim na ljubo je bila Amerika "nevtralna" toliko časa, dokler nista Hitler in Mussolini ugonobila španske republike in poklonila "katoliško zmago" Vatikanu in njegovim krogom po vsem svetu, ampak zdaj Roosevelt žanje plačilo za svojo naklonjenost — vse pa kaže, da Roosevelta čaka še večje in mastnejše "plačilo" s strani njegovih katoliških "priateljcev."

S precejšnjo klobfuto se morajo zadovoljiti tudi ameriški komunisti, ki že dve leti ponujajo roko — roka jih že mora grdo boleti! — katoliški cerkvi in ki so po "izvolitvi" papeža Pija XII. nafilali svoje najzabitejše pristake (vseh niso nafilali!), da je novi papež na strani demokratične Anglije, demokratične Francije, zlasti pa na strani demokratične Rusije!!! — — —

Zivio komunistična farbarija!

Hlapci so morali v Berlin...

Zadnje dni je bil Hitler 50 let star in ta malenkostni dogodek je moral Nemčija z vsemi "zaščitnimi" narodi vred proslaviti z najslavnejšim militarističnim pompom.

Pomp sam na sebi je za nas brez pomena in ne bi ga omenjali, bilo pa je zraven nekaj drugega, kar je treba omeniti.

Omeniti je treba hlapce iz "zaščitnih" narodov, ki so prihiteli v Berlin čestitat "velikemu" jubileju in mu izraziti svojo globoko udanost.

Kakor poročajo ameriški reporterji, so bile tamkaj deputacije romarjev iz Rumunije, Ogrske, Jugoslavije, Bolgarije, Grčije in tako dalje. Iz "zaščitne" Slovačije je prihitel pobožni "father" Jožef Tiso — na steni njegove kancije v Bratislavi so tri podobe: pater Hlinka, Hitler in Kristus. Hitler je na sredi kot glavni bog! — in iz "zaščitne" Češke je priromal zadnji čehoslovski prezident Emil Haha.

Kdo je bil vodilni romar iz Jugoslavije — o kateri se ne vemo, če je že "zaščitena" ali ne — reporterji ne povedo; rumunske hlapce je zastopal zunanji minister Grigore Gafencu.

Jubilant vsekakor ni bil zadovoljen. Manjkali so reprezentativni hlapci iz Francije, Anglije in zlasti iz Amerike, dočim Mussolini menda še misli, da on ni hlapec... Dokler ne

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz
naselbin

O kampanji, relifu in razkolu

West Frankfort, Ill. — To mesto je pred osmimi leti štelo 22.000 prebivalcev. Danes je nas še približno 14.000. Vzrok, da se je prebivalstvo tako skrčilo, so stroji v premovalnikih.

Leta 1928 je društvo 313 SN-PJ štelo 98 članov v odraslem in 28 v mladinskem oddelku. Kje smo pa danes? V odraslem oddelku nas je še 29 članov, v mladinskem pa šest. Od prvega števila je mnogo članov izgubilo jedrno radi depresije. SN-PJ je 1. aprila pričela kampanjo za nove člane. Če bomo dobili enega ali dva, pa bomo srečni.

Pred več leti so se novi kandidati sami prijavljali, da želijo pristopiti v podporno organizacijo. Danes je vse drugače; morajo ga prositi, mu razložiti vsa pravila in še razložiti, da ima pri SN-PJ prosto pristopnino in povrnjeno zdravniško preiskavo. Končno ti obljubi, da bo pristopil. Ko pa je čas, da bi šel k zdravniku, najde pa toliko izgovorov, da jih ni vredno omenjati. Res so dovolj slabe razmere, toda kakršne ugodnosti nudi SN-PJ, jih ni dobiti pri nobeni drugi podporni organizaciji.

Tukajšnji Slovenci smo vsi zaposleni pri projektih WPA. Le par je bilo odslavljenih, ker niso državljani. Vse nedržavljanke, ki nimajo političnega "pula", so odslavili ob religioznega dela — same take reveže, ki so že nad 6 ali 7 let brez vsakega dela. Nasprotno pa uposljujejo John L. Lewisove rudarje brez razlike, če so državljani ali ne. Poznam nekaj Poljakov, ki niso ameriški državljani, in tudi niso potrebni religioznega dela, toda so pričeli delati pri religioznih projektih. Poznam na primer Poljaka, ki je pričel delati pri projektu, kjer jaz delam. On živi četrt milje od mene. Ima dva kosa, krave, prašiče, kokoši in dela v rovu dva do tri dni na teden.

To ni edini slučaj, marveč le eden izmed mnogih. Člani UMWA nimajo nobene preiskave; kadar vprašajo za relief, ga takoj dobijo. Vidite, taka je politika v okraju Franklinu, Ill. Lanako poletje in jesen so vsi Lewisovi rudarji delali v rovih in pri WPA. Pri religioznem delu so delali toliko časa, dokler niso majne pričele obratovati s polno paro.

V Illinoisu ni rudarske stavke. Rudarji delajo dva do tri dni na teden v rovih, ostale dni pa pri WPA. Zakaj so religiozni uradniki tako naklonjeni članom UMWA? Najbrže zato, ker so vražijo rudarje PMA. Nekatje za nekimi vrati se maže, drugače bi ne teklo tako gladko. John L. Lewis je res zvít kot lijak. Kdor tega ne verjame, naj pride v Illinois, pa se bo lahko prepričal. Pravijo, da on združuje delavce. Kakopak! Večina rudarjev stavka, manjšina pa dela in stavkokazi proti svojim bratom. Tako je pri UMWA in tako bi bilo tudi pri CIO, če bi prišel Lewis do zmage.

Delavci lahko vidite, da je Lewis že pri rudarjih pokazal, da jih ne drži skupaj. Ko bi bili delavci pametni, bi pometli z Lewisom in Greenom in izvolili vse nove voditelje — takšne, ki verujejo v volitve in v "rank and file". Nato bi se lahko združili

v eno močno organizacijo. V skupnosti bi bila moč, da bi delavci lahko postavili kandidate na svoji listi in jih izvolili v javne urade. S tako taktiko bi lahko prišli do delavske vlade.

V resnici bi delavci lahko veliko pridobili, ako bi držali skupaj. Potrebujemo pa tudi delavske zastopnike v vladnih uradih. Kdo drugi bo nam dal socialne reforme kakor socialistični reprezentantje? Od republikancev ne moremo pričakovati nič; od demokratov pa tudi nič drugega kot skromen relief, katerega pa je ljudstvo že tudi naveličano. Kompanija te ne potrebuje več. Vrže te na cesto. Kam pa zdaj? Na relief. Kaj pa, ko tudi relifa ne bo več?

Potrebujemo socialnih reform, novih, dalekosežnih reform. Vse industrije bi morale delati ne več ko šest ur na dan in pet dni v tednu. To bi seveda še ne pripelo popolne zaposlenosti. Vsi stroji, posebno pa novi, bi morali biti obdavčeni; denar naj bi šel za brezposelnostno zavarovanje in proč z reliefom. Izboljšati bi se morala starostna pokojnina in pričeti s 60 letom, tako tudi skrbeti za siromake.

Ko bi bili delavci združeni pod demokratičnimi voditelji, bi vse to lahko dosegli. Dokler boste pa vi pri Johnu Lewisu in mi pri Billu Greenu, pa tega ne bomo nikdar dočakali. Treba je počistiti obe hiši: CIO in ADF.

Jerry Zortz, 313.

Zidanšek in Yert podpisala pakt mira!

Sharon, Pa. — Dvanajst let je minulo, od kar je zavihrala nad našim Slovincim domom zastava ter naznanila, da je dom postavljen. Sleherni v naselbini je sprejel to vest z veseljem in navdušenjem, kajti sleherni se je zavedal, kako velikega pomena je dom za naselbino in za ves slovenski živelj v Sharonu.

V mojem življenju sem bil samo še trikrat vesel. Prvič leta 1923, ko sem se oženil in obljubil moji boljši polovici zvestobo do konca najinih dni. Drugič sem bil vesel leta 1926, ko je bila otvoritev našega doma. Tretjič pa je bilo moje srce na višku dne 15. aprila, ko je prišel iz Clevelanda Vadalov kvartet. V svojih 48 letih še nisem videl tako lepe priredbe kakor so jo zmogli dati same Vadalovi fantje in njih sestra. Kot je razvidno, imajo Vadalovi povsod lepo umelebo, posebno pa na koncertih žanjejo veliko priznanje. Srečni so starši, ki imajo tako lepo izučene otroke.

Ko sem stopil v dvorano dne 15. aprila, sem takoj zagledal mnogo občinstva od blizu in daleč. Čital sem z njih obrazov, da so veseli. Tudi jaz sem bil dobro postrežen. Denarja nisem imel mnogo pri sebi, pa tudi doma ga nisem pustil. Kljub temu pa sem prišel v nedeljo ob zgodnji jutranji uri bolj bogat domov, kot pa sem odšel od doma. Zakaj, to je moja skrivnost. Sv. Janez pravi, da raje smrt stori kot pa o spovedi govori. Hvala vsem skupaj.

Ko me zagleda Anton Zidanšek, da nekoliko omahujem, mi pride takoj na pomoč. Iz svojega žepa privleče ogromno klobaso

in mi jo ponudi, naj jo jem. Ubojal sem "Prosvetnega očeta" in jo tudi zaužil. Pri tej priliki sva tudi podpisala pakt mira in sprave. Torej vsem dopisnikom Prosvete naj bo naznanjeno; da v slučaju, ako bi kdo po nepotrebnem napadel našega "očeta Prosvete," bo v bodoče imel opraviti tudi z menoj!

Toneta Zidanška, našega dolgoletnega zastopnika Prosvete, pozna osebnost brez mala vsa zapadna Pennsylvanija, po njegovih številnih dopisih in dovtipih pa vsi naši čitatelji od Pacifika do Atlantika. Osmega maja bo obhajal svoj 74. rojstni dan. Rodil se je v vasi Dremle pri Celju na Štajerskem. Njegovo poljudno ime v zadnjih letih je vzdevek "oče Prosvete", kakor ga nazivajo rojaki po naselbinah zapadne Penne. Se bolj novo ime pa so mu dali tukajšnji rojaki, ki mu zdaj pravijo "Anton Chamberlain za zunanje zadeve." Torej je on postal naš — Chamberlain! Toda je brez marele!

V njegovi visoki starosti mu želimo, da bi bilo njegovo 75. leto bolj zadovoljno kot je bilo letošnje. Sonce sreče naj mu sveti ostale dneve življenja. Njegovo življenje gre po poti izobrazbe. Nekateri imajo gladko življenjsko pot, drugi kamenito. Če tudi je njegova posuta s kamenjem trpljenja, se s potrpljenjem in pogumom vseeno koraka naprej. Tona, moja želja je, da dočakaš še mnogo zdravih in veselih let.

Jack Yert, 262.

Novice iz Crested Butte

Crested Butte, Colo. — Dne 17. aprila je več naših rojakov iz naše naselbine in iz Somersa prešlo državljanske papirje. Vsakega je sodnik vprašal, če veruje v komunizem. Vsakdo je odgovoril, da ne. Potem jim je odgovoril na pismo, da imamo najboljšo vladno na svetu. Vsak državljan ima pravico, ko pride v volitve, da glasuje za tistega kandidata, za katerega sam hoče, pa naj bo katerekoli stranke. Imamo tudi svobodo govora in tiska.

Pri tem mi pride na misel zveza "najvetejšega" v Clevelandu, ki našega glavnega odbornika Franka Barbiča toliko kritizira in ga hoče spraviti ob delo, ker piše resnico v Prosveti. Resnica je, ako bi ne bilo Prosvete in Proletarca in SN-PJ, bi bilo veliko več stavkokazov med našim narodom. Vsa čast ustanoviteljem SN-PJ, ki so jedrno postavili na svobodomiselno podlago.

John Sukle, 397.

O pevki in umrlem rojaku

Cleveland. — Ko smo bili enkrat v jeseni na radiopostaji s socialistično Zarjo, je bila tam prvič tudi Ivanka Perushek, ki je nastopila v duetu. Seveda je takrat nisem poznal. Šele ko je bil Zarjin koncert, mi je Ivanka povedala, kdo je. In tako sem spoznal deklino.

Na voglu St. Clair ave. in Marquette st. je gostilna z napisom "Bertha's", kjer so uposlene tri ženske. Lastnica saluna je Bertha. Ali je vdova ali pa njen mož kje za mizo tiho čepi, ne vem, zdi se mi pa, da ima hčer in je bil torej kdaj tudi mož v bližini. — Pa ne vem, čemu me to briga, ker nisem ne vdovec ne bečlar, toda enkrat se bom vseeno ujezil in šel tja, da vidim Bertho, ki uposljuje tudi našo pevko soc. Zarje, Jennie Perushek.

Na 2. aprila je Jennie zopet pela na slovenskem radioprogra-

mu. In pela je tako izoborno, da se je dopadlo celo Tonetu Subliju, ki ji je potem čestital k izobornemu nastopu. Kot mi je povedala, je bila ponovno vprašana, da nastopi na materinski dan, ki bo v nedeljo dne 7. maja, program pa od 12:30 do 1. ure popoldne.

Jennie je bila rojena v neki premožaraki naselbini v bližini Elkinsa, W. Va., vzgojena pa v Podcerkvi v Loški dolini. Odkar se je vrnila v Ameriko, bo menda dve leti. Ima veliko veselje do petja in želja, da bi izvežala svoj glas, kar pa si ne more privoščiti. Tudi mi želimo, da bi se ji ta želja izpolnila in da bi nas še mnogokrat presenetila s svojim ljubkim glasom. Ona ima tudi teto v West Frankfortu, Ill. Njeno ime je Frances Kochevar. Želimo, da bi Jennie povedala, kako daleč je od W. Frankforta do Chicaga.

Wonchka, Wonka, Wolka, Vonca. — V svojem Tedenskem pogovoru je Tone Garden, pomožni urednik Prosvete, nedavno rekel, da sem nekakšen detektiv v Clevelandu. Mislim, da bo to pravilno, dokler gre za to, da pomagam komu, ne pa da bi škodo delal temu ali onemu. Ko sem bil v februarju v Waukeganu, me je Christina Stritar vprašala, če bi mogel poizvedeti za naslov Johna in Fannie Homovca. Zakaj ne, sem odgovoril. In ker je John član društva 135 SN-PJ in naročnik Prosvete, smo ga kmalu izsledili na zapadni strani Clevelanda in pozneje parkrat obiskali. John je bolan že več let, Fannie pa dela moške obleke pri Feiss Co. Oba sta bila že v Moon Runu, kjer poznata več rojakov.

Vse drugače pa je bilo najti očeta tajnice društva Little Fort 568 SN-PJ v Waukeganu. Na njeno željo sem tudi njega pričel iskati, ker sem smatral to za mojo bratsko dolžnost, toda ga nisem našel živega. Rekla mi je, da živi nekje v Clevelandu. Vprašal sem Mary, omoženo Nagode, če ima še kakšne druge sorodnike. "Da, imam teto, ne vem pa prvega imena; piše se Lenardič, možu pa je ime Frank," mi pravi. Ko sem prišel domov in se malo odahnil, sem pričel z mojim "detektivskim" delom. Poizvedel sem za nekega Lenardiča, šel do njega. On me je poslal k drugemu, morebiti on kaj ve, drugi zopet k tretjemu, tretji pa k pravemu Lenardiču. To je trajalo teden dni.

Mary Lenardič, teta Mary Nagodove, se me je nekam prestarila, ampak sem jo kmalu pripravil k razgovoru. "Kje je brat Jerney?" "Ja, jaz ne vem. Bil je tukaj pred par leti. Prišel je v bolnišnico, kamor so ga poslali iz "šape". Rekel je, da dela v Cantonu, O. Ne vem pa, kaj dela in pri komu stanuje."

Canton je okrog 65 milj južno od Clevelanda. Poznam nekaj ljudi tam in jim bom pisal, sem si mislil. Kmalu dobim odgovor. Dotični je poznal takega moža, ki je delal pri Timken Roller Bearing Co. in dejal, da ima hčer. Umrl je pred par meseci, bil zavarovan, Jim Roberts pa je administrator njegove zapuščine. Takoj sem pisal "administratorju". Preteklo je že več kot deset dni, toda odgovora še ni in ga menda tudi ne bo.

Oče Mary Nagodove iz North Chicaga se je pisal Jerney Vonca. Po izjavi njegove sestre je bil star 51 in rojen v Bevkah pri Vrhniki. V Ameriko in Waukegan je prišel v januarju leta 1905. Pred desetimi leti pa je zapustil Waukegan in šel v Canton. Radi spremembe imena ga je bilo težko najti, ampak s pomočjo dobrih ljudi smo ga končno le izsledili.

V listu "Canton Repository" z dne 11. decembra 1938 čitamo: "Jerney Wonka, star 49 let, stanujoč na 2222 — 21 st., je umrl v bolnišnici Aultman v soboto zvečer. V Cantonu je stanoval 10 let. On menda ne zapuščal nobenih sorodnikov. (Ali ni čudno, na zavarovalni polici pa je označena hčer.) Uposlen je bil pri Timken Bearing Co. Truplo leži v pogrebem zavodu Williamsa C. Jacobsa, 2257 Mahoning rd."

In tako on zapuščal v Clevelandu sestro Mary Lenardič, ki do danes, ko to pišem, še ni ne ve, da je brat umrl. V stari domovini pa zapuščal sestre Marjano, Franceko in Pepco ter brata Janeza.

V nedeljo dne 16. aprila sem se sam napotil v Canton, kjer sem dognal, da se je v zavezo

(Dalje na 2. strani.)

Presenečenja teh dni

Ivan Molek

"Zalutve" članov SN-PJ (dalje)

Ko je br. Kerže zapisal v G. N. da "SN-PJ ima primeroma tak odstotek vernih članov kakor vsaka druga naša podporna organizacija" — je samo ponovil ono, kar razni Grdine, Jerčič in drugi podobni pismarski "two-by-four" gozbežda že leta in leta, namreč da je pri eni enoti 90 odstotkov katolikov. Nihče med nami se ne zmeni za slična gozbeždanja onemernih pismarjev, ampak, če br. Kerže to koga ne da bi se šalil, tedaj je treba enkrat izgovoriti in vprašati, kje je podlaga za te trditve.

Če vzamemo katoliško jedrno KSKJ in rilo vernosti, lahko zaključimo, da je ta tejednoti najvišji odstotek katolikov, onih, ki se avtomatično drže naukov, kateri sprejeli še kot otroci. Da je tako, dokazuje konvencije in pravila te jednote in dokazuje glasilo.

JSKJ se tudi imenuje katoliška, vendar odstotek trdnih katolikov pri tej organizaciji velikoma manjši kot pri KSKJ. To spet sklepamo — in precej zanesljivo — po konvencijah, prilih in glasilu. Kdor navadno hodi na konvencije in določa smer glasilu, ta predstavlja sentiment v organizaciji, mišljenje večine, naj bo to mišljenje kakršnokoli. Ali je mogoče, da bi prepričana večina neke organizacije molče prenašala dve, tri desetletja sklepe pro svoji volji? Ne — ni mogoče! — Baš zato imamo pri KSKJ strogo katoliška pravila z vsevno spovedjo za vse člane, pri JSKJ imajo pa pravila in glasilo na temelju verske nevtrnosti — danes Keržetov ideal, kar on imenovala svobodno misel! — to je, da jedrno prepustimo (in politično) stvari popolnoma privatnemu življenju članov.

Če je torej pri JSKJ tako slab odstotek vernih vernikov, da ne morejo preprečiti verske nevtralnosti ali pasivnosti pri jednoti in postaviti jedrno na aktivno katoliško stališče, kako majhen more biti odstotek podobnih vernikov pri SN-PJ?

Tu šele vidimo, kako silno se moti br. Kerže pravi, da je pri SN-PJ "primeroma tak odstotek vernih članov kakor pri vsaki drugi podporni organizaciji." Če bi bilo to res, da namreč imela naša jednota v svoji sredi meroma tako velik odstotek vernikov kot ima KSKJ — kaj bi bil rezultat? Ali bi bilo mogoče, da bi 90 odstotkov vernikov pri SN-PJ, kakor se glasi skrajno smešna trditev grizencov — ali celo 70 odstotkov — molče prenašalo celih trideset let svobodomiselno svojega glasila? To vprašanje je tako smotno, da ni vredno odgovora.

Drugo zelo zanesljivo merilo za vernost naših ljudi v Ameriki je katoliški tisk — kot ta tisk živi od naročnikov. Če pomislimo, da je v Ameriki najmanj 100.000 Slovencev, pravijo, da nas je četrta milijona imigrantov, toda vzmimo najkonservativnejšo številko, ki še lahko čitajo naš jezik, in če je res, da ogromna večina teh, 80 ali 90%, katoliški mišljenja, kje so naročniki katoliških listov? Zakaj nima na primer Amerikanski Slovenec najmanj 50.000 naročnikov? (Ne vprašuj, kaj nima toliko naročnikov dnevnik Prosveta, kajti mi ne trdimo, da je ogromna večina naših rojakov svobodomiselna!) Kako je to, da je Amerikanski Slovenec v zadnjem septembru prijavil pošti samo 5790 naročnikov — približno toliko kot Prosveta! — kako je to, da meta list leto za letom vodi drage in bobnane kampanje za naročnike, da se obdrži na vrhu?

Tu je najlepši dokaz, kje je tista vzorna katoliška zavednost med ameriškim Slovincem in drugi dokaz so katoliške fane, ki se komu vzdržujejo in morajo farane zaklepati v klenik, da jim ne uidejo in skoro za lase jih vlečejo v cerkev žive in mrtve! — Tu je resna vernost ameriških rojakov!

Toda nekaj vernikov je pa le pri SN-PJ. Nekaj jih je — saj jih slišimo iz Clevelanda — še kje drugje, ko odmeva njihov glas v puščavi iz praznega soda! — toda stavi mi na kaj, da vseh skupaj ni 200. Kaj so pa naši člani, ki jih je čez 36.000? Ali so vsi priprani svobodomislci? Ne — niso. Kaj so potem?

Večina naših članov spada v ono veliko maso, v katero spada ogromna večina naših ameriških Slovencev — med brezbržnike, ki dajo nič ne za cerkev, ne na svobodno misel, na socializem in ne na komunizem! Če morajo iti v cerkev, bodo šli brez pomisleka, če jim ni treba iti, ne bodo šli; čitajo ne nič, če pa morali kaj čitati, vzamejo v roke Prosveto, ki ko brezbržno kot katoliški list! — (Se nadaljuje v sredo.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 24. aprila 1919)

Domače vesti. V Piney Forku, O. je umrl 23-letna Malka Dolinar iz Skofje Loke, članica SN-PJ.

Delavske vesti. Kandidat nove delavske stranke je izvoljen za župana v Aurori, Ill. Po svetovni vojni. Nova kriza na mirni konferenci. Wilson je izjavil, da Italijani sme dobiti Reke, ne Dalmacije. Italijani spet zapustili konferenco. — Ogrske sovjetke so bile poražene na rumunski fronti. Sovjetska Rusija. Ruske sovjetke so okupirale vso Ukrajino, toda izgubile so Vitebsk.

(Dalje iz prve kolone.)

bo ves svet zastopan med hlapci — ne bo za Hitlerja.

Množica delavcev pred ladjedelnico v Bostonu, Mass., ki je prišla tja, ko je bilo naznanjeno, da potrebuje dvajset delavcev.

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Spisal JACK LONDON

Iz angleščine prevedel JOS. POLJANEC

PRVO POGlavJE

Tole se mi je prigodilo vse na dan nekih velikih volitev. Tisti topli, pravi kalifornijski popoldan sem bil odjezdil v neko majhno vasico v Dolini meseca, da bi glasoval za ali zoper celo vrsto izboljševalnih predlogov, predlaganih k ustavi države Kalifornije. Ker je bil dan vroč, sem se bil okrepčal s pijačo, preden sem oddal svoj glas, in sem spil nekaj kozarcev tudi potem, ko sem glasoval. Nazaj sem jezdil med griči, pokritimi z vinogradi, in valovitimi pašniki kmetij in sem dospel domov baš ob času, da sem lahko spil še en kozarec pred večerjo.

"Kako si glasoval o predlogu glede ženske volivne pravice?" me je vprašala Chairman.

"Glasoval sem za predlog!"

Zena je od iznenadenja vzkliknila. Povedati moram namreč, da sem bil v mladih letih zoper žensko volivno pravico, dasi sem bil vnet zagovornik ljudskih pravic. V poznejših letih, ko sem postal bolj strpljiv, pa sem se z navdušenjem zavzemal zanj kot za neizbežen socialen pojav.

"Povej mi vendar, kako je to, da si glasoval za predlog," me je vprašala Chairman.

Odgovoril sem ji. Odgovoril sem ji brez ovinkov. Odgovoril sem ogorčeno. Čim več sem odgovoril, tem bolj sem postal nejevoljen. (To ne, da bi bil pijan. Konju, ki sem ga bil jezdil, je bilo po pravici ime Hudournik. Rad bi poznal pijanega človeka, ki bi ga mogel jahati.)

A vendar — kako naj se izrazim — sem bil lahke glave, sem se dobro počutil, sem bil razigran.

"Ko dobe ženske volivno pravico, bodo glasovale za prepoved alkoholnih pijač," sem rekel. "Žene in sestre in matere, in samo one bodo zabile zebje v rakev kralja Alkohola —"

"Jaz sem pa mislila, da si prijatelj kralja Alkohola," mi je Chairman segla v besedo.

"Sem. Sem bil. Nisem. Nikakor nisem. Nikdar mu nisem manj prijatelj kot takrat, kadar je v moji družbi in kadar se zdi, da sem mu največji prijatelj. Kralj vseh lažnivcev je. Najbolj odkritorčen oznanjevalec resnice je. Vzvišen tovariš; in človek hodi z njim kakor v družbi bogov. Njegova pot drži do čiste resnice in v smrt. Podeljuje jasen vid in motne sanje. Sovražnik življenja je in učitelj modrosti, ki je večja od življenske modrosti. Zločinski ubijalec je, ubija mladost."

Zena me je debelo gledala in jaz sem vedel, da je ugrabila, odkod imam vse to.

Govoril sem dalje. Kakor pravim, bil sem navdušen. V mojih možganih so bile vse močnejše misli. Vsaka misel je v svoji celici žela opravljena pri vratih kakor jetnik, ki čaka polnoči, da uide iz ječe. In vsaka misel je bila privid, v svetli obliki, ostro izrazita, jasna. Možgane mi je razsvetljevala jasna, bela svetloba alkohola. Kralj Alkohola je z vso vneto govoril resnico in izdal največje skrivnosti o sebi. Jaz pa sem govoril v njegovem imenu. Pred menoj so se gibale množice spominov iz mojega prošlega življenja, vse razvrčene lepo po vrsti kakor vojaki pri veliki paradi. Po volji sem lahko izbiral in volil. Bil sem gospod misli, gospodar svojega besednega zaklada in vseh svojih izkušenj ter sem mogel nezmotljivo izbirati podatke in graditi svoje izjave. Tako namreč kralj Alkohola mam, skuša in pridobiva, naganja črve razuma, da glodajo, prišepetava svoja usodepolna doumevanja resnice ter vpleta pisane prigodbe v enakoličnost tvojega življenja.

Očrtal sem ženi svoje življenje in ji obrazložil ustroj svojega telesa. Nisem bil alkoholik po svojih starših. Rodil sem se bil brez vsakega organskega, kemičnega nagnjenja do alkohola. Glede na to sem bil po rodu povsem pravičen. Nagnjenje, da mi je alkohol dišal, je bilo pridobljeno. To nagnjenje je bilo pridobljeno s trpljenjem. Alkohol mi je bil od sile zoprna reč, bolj mrzek kot vsako zdravilo. Celo sedaj ne maram za njegov okus. Pil sem ga samo zovoljo njegove izpodbudne moči. V vsaj dobi od svojega petega do petindvajsetega leta ga nisem vžljudil zovoljo njegove izpodbudne moči. Treba je bilo dvajset let neprosto voljnega učenja, da je moje telo postalo uporniško strpljivo za alkohol, da sem postal v srcu in notranjosti željen alkohola.

Opisal sem ji svoje prve stike z alkoholom, ji pravil o svojih prvih opitjih in nenadnem studu zoper njega in venomer poudarjal to, kar me je končno pridobilo zanj, to namreč, da se mi je povsod ponujal in nastavljal. Pa ne samo, da se mi je vedno ponujal, ampak tudi vsaka dobra mojega razvijajočega se življenja me je k njemu kar silila. Kot mlad prodajalec časnikov na ulici, kot mornar, rudar, potnik po daljnih deželah, sem vselej videl, kjer so se shajali možaki, da bi se kaj pomenili, se zabavali, bahali in pogum razkazovali, da bi se odpočili in okrepčali, da bi pozabili na pusti trud zoprnih dni in noči: da so se vedno shajali pri alkoholu. In krčma jim je bila shajališče. Možaki so se zbirali v njej, kakor so se prvotni možaki zbirali okoli prostora, kjer so po navadi čepeli, ali okoli ognja pred vhom v svoje votline stanovanje.

Spomnil sem žene in hiš po južnem Tihem oceanu, zgrajene na čolnih, v katere ona ni smela, kamor so kodrolasi ljudje ubežali svojim ženam in se gostili ter pili sami zase, na tiste skrivnostne prostore, ki so pod smrtno kaznijo prepovedane ženskam. Kot mladenci sem se bil po krčmi odel iz ozkosti ženskega sveta v širni, prosti svet moških. Vsa pota so držala v krčmo. Vsa nešteta pota romantičnih in pustolovskih doživljanj so se stekala v krčmi in so vodila od tod ven in dalje v svet.

"Resnica je," sem zaključil svoj govor, "da je baš to, ker se mi je alkohol povsod nastavljal in ponujal, naredilo, da mi alkohol diši. Prej se nisem zmenil zanj. Smejal sem se mu. In vendar sem navsezadnje obseden od pivskega poženja. Dvajset let je trajalo, da se mi je to poženje vcepilo, in nadaljnjih deset let je to poženje rastle. In učinek tega, da sem ugodil poženju, je vse prej kot dober. Po svoji čudi sem zdravega srca in vesele narave. A vendar trpim vse preklestvo duševne potlosti, kadar sem v družbi kralja Alkohola."

"Ampak," sem se podvil pristavitvi (jaz se vedno podvzam kaj pristavitvi), "kralj Alkohola mora dobiti, kar mu gre. On govori resnico. In prav to je preklestvo. Takomnove življenske resnice niso resnične. Bistvene so laži, ob katerih življenje živi, in kralj Alkohola jih postavlja na laž."

"Kar pa življenja ne pospešuje," je rekla žena.

"Čista resnica," sem odgovoril. "In prav to je najgrša plat vsega. Kralj Alkohola pospešuje smrt. Zavoljo tega sem danes glasoval za oni predlog. Ozrl sem se nazaj v svoje življenje in sem spoznal, kako je vprav dostopnost do alkohola vzbudila v meni nagnjenje do njega. Znano ti je, da se v enem rodu rodi primeroma malo alkoholikov. In v besedo alkoholik mislim človeka, čigar telesni ustroj kopni po alkoholu in ga žene k njemu, ne da bi se mu mogel upirati. Velika večina onih, ki pijejo iz navade, se ne rodi samo brez poženja po alkoholu, ampak s pravim gnevom do njega. Ne prvemu, ne dvajsetemu, tudi stotemu kozarcu še ne uspe, da bi jim vzbudil ljubezen do alkohola. Toda oni so se naučili piti kakor se nauče kaditi, dasi je vse laže naučiti se kaditi kot piti. Naučili pa so se, ker je bilo tako lahko dobiti alkohol. Ženske dobro poznajo vso reč. One trpe za to — žene, sestre, matere. In kadar bodo dosegle volivno pravico, bodo glasovale za to, da se alkohol prepove. In najboljša pri vsej tej stvari je, da s tem ne bodo nakopale nikake nadloge bodočemu rodu. Ker ta rod ne bo imel prilike do alkohola, ker ne bo že splošnega nagnjen k alkoholu, ne bo alkohola nikdar pogrešal. Posledica tega bo življenje, ki bo bogatejše za možko dobo rojenih in rastočih mladih fantov — da, življenje, ki bo bogatejše za rojene in rastoče dekleta, ki bodo deležne zdravega življenja mladih mož."

"Zakaj ne bi napisal vsega tega v prid mladim fantom in mladim dekletom, ki se bodo rodili?" je vprašala žena. "Zakaj ne bi napisal vsega tega, da bi pomagal ženam in sestram in materam, kako naj glasujejo?"

"To bi bili spomini alkoholika," sem se rogal, ali bolj rečeno, se je rogal kralj Alkohola. Sedel je namreč za mizo pri mni, pri mojem prijaznem človekoljubnem brbljanju. Kralj Alkohola je tako prebrisal, da na mah izpremeni smeh v roganje, in niti ne veš kdaj.

(Dalje prihodnjič.)

žal na rdeči svetlobni znak odličnega gosta.

"Vaša visokost zapoveduje?"

"Mmda... povejte mi vi, natak, ki ste morda najpametnejši v vsem hotelu, če že ne v vsej Italiji, ali v Neaplju res ni nič pametnejšega početi, kakor vzpenjati se do smrdeče luknje na Vezuvi ali pa jadrti po nemirnem morju do sinje luknje? Ali se nisem zadosti nabljuval že doslej na dolgi morški poti?"

"O da, visokost, prav ponižno vam lahko svetujem kaj drugega. Marsikaj je pri nas zanimivega, česar tujci ne vidijo in ne smejo videti. Na primer: naša prava revščina..."

Prekanjen in vlijuden kakor vsi laški natakari je postrežnik nadaljeval, ne da bi se brigal za mrke gube, ki so se jele mrščiti na visokem čelu uglednega maharadža: "Dovolite, visokost, da vam predstavim sebe in svojo usodo! Dvanajst otročičev mi čivka doma v siromašni luknji. Dvanajst lačnih kljunov se venomer izteza, da jih nakrmiva z ženo — pa ni kje vzeti, ni kje vzeti. Plača? Je prav za prav nimam. Napitnina? Visokost, tudi visoki gostje so umazani. Krasti? Se ne splašča. Dandanašnji dragulji so vsi ponarejeni..."

Zanimiv kavelj, tale natakari! Toda njegova preislina gobežavost, ki so jo spremljale kar najbolj navajene kretnje mrtvaško belih rok v črnem fraku, se je maharadža na mah strahotno priskutiti. V omarico ob divanu je segel po pest zlatnikov. Vrgel jih je po parketu, da so žvenketale nekajkrat odskočili od tal in se kot nato zapovrstjo — ko da jih je pozobala kokoš — znašli v hlastnih, belih rokah jetičnega natakarija.

"Neapelj je do smrti dolgočasen!" je pri večerji hipal maharadža blagajniku. Nato se je obrnil k tajniku: "Jutri zarana odpotujmo!"

"In kam izvoli vaša visokost?"

"Nu, poizkusimo še nekolikanj z Nico, mmda."

II.

Ko je jahta brzela ob ugodnem vetru po mirni gladini Tirenškega morja, je sedel maharadža zavrt v težak svilen plašč v naslanjaču na solncu in je spotoma premišljal, na kakšne načine bo v Nici napravil vsaj četrt milijona frankov. Poizkusil bo srečo v Monte Carlu — mmda, tu se bo lahko grdo posmehoval starim strastnim igralnim kozam, ki večer za večerom prežijo ob ruleti. Potem — kakšen balet si povabi v svoj salon in ga napoji s šampanjcem, da bodo pomnili, kako zna gostiti kapralski maharadža, kadar potuje nepoznan. In golobčke bo streljal — ta slast ubijanja mori vse bogataše, ki se dolgočasijo... Ni mogoče, da bi Nica razočarala! Tam je kar neval doma, tam je doma vesele bogatih. V zadovoljnem pričakovanju, kakšno ga že dolgo, dolgo ni tako prijetno vznemirjalo, si je maharadža lahko mel svoje dolge, suhljate roke.

Se tisti večer potem, ko je jahta pristala na rivieri, v zatijaju azurne obale, se je kapralski maharadža v prekrasem apartmaju hotela "Angleterre" vrgel v frak, potisnil v žep listnico s tri sto tisoč franki in velel livranemu šoferju pognati črni Packard naravnost pred kazino.

Pristopil je k igralni mizi. Sledil je nekaterim okretom rulete. Nato je začel staviti. Zdal na črno, zdaj na belo — kakorkoli mu je slepo padlo v glavo.

Prekleta amola — venomer je dobival!... Saj ni šlo toliko za bore stotake in tisočake, ki so mu pripadli — klati ga je začela jeza, da ne more uživati ob grabežljivosti starih aristokratskih babnic, ki jim je bil pripravljen žrtvovati tri sto tisoč frankov. Srdit se je zdaj odločil za visoko stavo. Za 200.000 frankov vložka. Pozorneje kakor vaa ta pisana rokovnjaška drhal okrog rulete je sam strmel v odskakovanje bele kroglice — in se je spet enkrat bridko razočaral. Dobil je, dobil cel milijon frankov...

Kaj mu je še ostalo to noč za zabavo? Nič drugega, kakor balet pariške opere, ki je bil nekaj dni prej prisel gostov na riviero. Maharadža ga je to noč povabil v svoj razkošni apartmaju v hotelu "Angleterre".

Plesala so lepa dekliška telesa. Kakor nema pesem je bilo

Zamorski jetniki gasijo požar v Floridi.

ritmično valovanje udov in gibov. Maharadža se je grenko smehljaj. Tleskal je z desnico ob levo dlan, da se je čulo kakor odmev iz dalje. Njegove izpite, otožne oči pa so se zazrle v prelepo balerino, ki je plesala tik pred njim. Videla se mu je kakor lotos, sveti cvet. Samo njo je še gledal. In si je požel nje-nega objema to noč, to toplo predpomladno noč na rivieri.

Po njegovih željah se je vse lepo razteklo: obilni šampanjec in razigrana družba. Močno razposajene so se razkodokale balerine iz hotela. Pri maharadži je ostala ena sama. Ona lepa, ki je bil nanjo vrgel oči in ji je bilo ime Ivona. Bila je nežna in priljubna, in maharadža dolgo ni prišel do besede. Ko sta se namočala in naljubila, je rekel maharadža:

"Na tisoče lepih žensk, čarobnejših od mesečine in z očmi, lepšimi od zvezd pomladne noči, mi je podložnih v daljni deželi lotosovega cveta. Toda nad vsemi si mi najdražja ti, ki si sama živ lotosov cvet. Reci eno samo besedo ljubezni, in moja žalost bo ozdravljena za vekomaj."

"Oh da," je zagostolela nežna Ivona in je vzdihnila, kakor znajo vzdihniti dekleta, ki ne ljubijo s srcem, temveč s pametjo, — "oh da, tudi jaz še nisem srečala človeka, ki bi bil tako lep, tako imeniten, tako bogat. V tisti daljni deželi gotovo nimaš samo lepih žensk, temveč tudi lepe dragotine in mnogo denarja. Zakaj brez tega tudi ljubezni ni — pri toliko lepoticah! Ali nisem uganila? Glej, jaz pa nimam drugega kakor v podstrešni sobi siromašno mater in med slikarji nekoga, ki me bo oženil, če bova kdaj tako bogata, da bova lahko brez dela živela. Kaj mi lepota, ko nimam draguljev!"

Neverjetno ljubo je našobila drobna usta in presneto malo mar ji je bilo, ko so se blede mu maharadža namrščile dolge črne obrvi. Ne besede ni rekel, izpod svilenih košulje si je z vratu snel tanko platinasto verigo, na njej je visel njegov talisman sreče, velik dragulj, tako blesteče obrušen, da so se iz njega svetilkali izpreminjasti žarki kakor iz drobnega solnca. Ni ga obesil lepi Ivoni okoli vratu, ne, stisnil ji ga je v prebelo, drobno ročico, kakor se daje siromašnemu plačilo.

Lepa Ivona je odšla iz hotela prav zadovoljna.

Drugi dan je maharadža globoko zamišljen — o j da, lahko bi rekel: povsem razočaran — zapustil Nico in sinjo obal...

III.

Ekspresni brzec je sopihal proti Parizu, kjer je življenje nekaterim omamno lepo. "Pri moji veri," je na vožnji premišljal maharadža, "že nekaj dni se obiram po Evropi, pa skoraj še ficika nisem napravil in nič vselega doživel. Ala bonheur, ali kako pravijo preklicani Francozi, poizkusimo v Parizu!"

Bolj od lepotic in muzejev si je maharadža v Parizu požel izbranih dobrot francoske kuhinje. V hotelu "Ambassadeur" mu je sam direktor priporočil nogi lokal na Mortmartru, kjer pozno v noč strežijo z najbolj izbrano divjačino. Očarljivo lepo je tam, zares. Po ložah za težkimi zavesami so se tisto noč maštili gostje, pritepeni v Pariz z debelimi možnjami denarja z raznih koncev sveta. Kakor ob vzhodu solnca se je razlivala svetloba po dvorani iz skritih neonskih cevi in zastritih reflektorjev. Izza zaves so se jemali pari kakor prikazni iz mraka in so plesali sredi dvorane na veliki okrogli stekleni plošči, ki je bila od spodaj razsvetljena. Ču-

dovito milo so pele gosli v rokah mladega, zalega fanta na rdečem odru.

Maharadža se je bogme slastno nakrmil s divjačino in žolti omaki in z nešteti jedili, ki so jih bili strežaji nanosili poleg. Do polnočne ure je jedel in po malem zalival, potem je začel piti... Praznil je brušene kozarce in jih neusmiljeno treskal daleč ob steno. In dolgo ni vedel, kaj ga v prsih prevzema, v glavi razvema. Nazadnje je uganil: ne pijača, ta mila pesem gosli! Skrivnostna sila je v rokah, ki izvajajo strunam take melodije — tako je glasno sodil maharadža in izpraznil in razbil še tri brušene čaše. Zdajci se je na rdečem odru oglašil plešast gospod, da bo zabaval družbo z bebastimi gosposkimi vtipi, z duhamornimi bistrinami. Pijan mu je maharadža mignil k sebi in mu nekrščansko zagrozil:

"Pri vseh vaših krščanskih bogovih vas rotim, gospod, da nehate s svojimi budalostmi. Takoj in na mestu — sicer bom streljal!... Kaj je vaša beseda nasproti goslim! Zločin, posilstvo!"

Plešasti gospod, ki so mu rekali konferansje, se je grenko nasmehnil in prikal:

"Razumem, ekscelesca, se popolnoma strinjam z vami in sem vam docela na uslugo. Ali vam smem zaupati? Bil sem nekoč virtuoz tudi jaz, talent, ki so mu obetali slavo in bogastvo. Pa ni bilo ne enega, ne drugega. Zakaj ne? Kako naj bi se bil dvignil brez podpore zanesljivih, dobrih rok! Menite, da bo drugače s tem našim mladim virtuozom? Moj sin je, gospod! Najboljši študent na akademiji, skladeb vam piše, pa jih ne more založiti, nevesto ima, pa se ne more poročiti. Cele noči preigra tu, da se gospoda zabava in pleše, pa ga ni med njimi, ki bi se izkazal mecen. Da, mecen!"

"Ista pesem, vsepovsod v Evropi ista beraška pesem," je mrmral maharadža vinjen predse. Nabito svojo listnico je izvel iz žepa in jo butil na mizo: "Poravnaj moj zapitek, sta-

rec, drugo vzemi! Zase in z zikanta! Ne imenuj me mestarec, prepovedujem si to ke sredi Pariza. Ne vračaj bedak, jaz nisem usmiljen sem maharadža iz Karpata

IV.

In spet je maharadža nad val pot. Ne bom vam pripovedoval, kako so ga sprejeli na naju, v slovečem mestu po čic in sladkih devočic. Dti in iznajdljivi, kakor ji sam Gospod dal, so Dunamahoma razkrinkali njegovo kognito in so hoteli maharadža na vrat na nos oženiti z prodajalko, kamor je šel iz sive popotne rokavice... Zlom je maharadža pobegn Budimpešto. Jojme, tu so prvi dan neusmiljeno zabijali s papirko samo zato, bi pomnil državo, ki se ji nezaslišane krivice. Preden pobegnil, so ga obsuli z damenti o krivičnih mejah, dobami madžarskih lepotic izvelčki iz različnih oper.

Namesto šestih mesecev prebil kapralski maharadža Evropi celih sedem dni. K je iznova zaupal svoji jahi krenil od evropskega brega začutil pravo srečo, kakor kdaj nikoli v svojem življenju.

HIŠA NA PRODAJ!

2—šest sobni stanovanji in 4 v basementu. Cena \$6.900. Za nila se obrnite na: 2115 S. 50th Cicero, Ill.

SLOVENSKA NARODNA PORN JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za kateri potrebuje agitacijo v društev in članstva in za gando svojih idej. Nihane za propagando drugih pornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveta.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člani ali načlane \$1.50 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, več, če je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Člani lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.20
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... nič
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Menaj Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako član naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. družstva M.....

Naziv.....

Ustavite tednik in ga priplačite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družstva M.....

3).....Čl. družstva M.....

4).....Čl. družstva M.....

5).....Čl. družstva M.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Maharadža je potoval po Evropi

D. Ravljen

Kapralski maharadža se je naveličal razkošnega življenja.

Sit večne lenobe in plitke lahkovosti je sklenil preživeti pol leta v Evropi, da se razvedri in da zapravi vsaj tri milijone frankov.

Da ne bo nadlegovan in da bo čimbolj nemoteno lahko užival Evropo, je sklenil vzeti s seboj zelo majhno spremstvo. Samo svojega zakladnega ministra, osebnega tajnika in zvestega slu-

go Alija. Da, celo svojo najzlahtnejšo ljubico in svojega plemenitega arabskega hrtja je velen ostaviti doma v prebletem tihem dvoru ob sinjem jezeru, v senci opojno dehtečih dreves in cvetnih grmičev.

Ladja je priplula iz Indijskega oceana v Sredozemsko morje in se je zadržala pred Neapljem. Meglen, deževen januarski dan je bil, tako neizrečeno žalosten, da je razočarani maharadža do kraja obupan stal na kljunu svoje jahte in premišljal, ali naj da na mestu odvezati konopce in odriniti nazaj proti solnčni Indiji. Prav zares, tolikšno je bilo razočaranje, preden je njegova noga

sploh stopila na trda tla sloveče, opevane Evrope.

V najbolj gosposkem hotelu "Savoju" so eksotičnemu gostu, o čigar bogastvu so sklepali že po samem suhotnem, izpitnem obrazu, stregli z najglobljimi pokloni in so mu sladko in laskavo priporočili izlet na ognjenik in v sinjo jamo. "Oslarija" je pomrmlal maharadža skozi zobe. Ležeč na prostranem divanu je dalje streljal s pištolo rdeče in sinje in srebrne steklene kroglice postavljene namesto zamaškov na vratove šampanjskih steklenic...

Ko je postrelil vse kroglice, je pozval polizanega vrhovnega natakarija, ki mu je bil dodeljen in je na hodniku po cele ure pre-